

บทความพิเศษ :

ภาวะปิดช่องแคบฮอร์มุซ/สงครามตะวันออกกลางรอบใหม่ ...

ความเสี่ยงผลกระทบห่วงโซ่อุปทานโลกครึ่งปีหลัง 2026

โดย ดร.ธนิต โสรัตน์

รองประธานสภาองค์การนายจ้างผู้ประกอบการค้าและอุตสาหกรรมไทย

วันที่ 17 กรกฎาคม 2569

หลังจากปธน.ทรัมป์ฉีกข้อตกลงยุติสงครามกับอิหร่านทำให้เกิดสงครามตะวันออกกลางรอบใหม่ต่างอ้างเป็นนผู้ควบคุมและปิดช่องแคบฮอร์มุซซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งพลังงาน 1 ใน 5 ของภูมิภาค ขณะที่ไทยก่อนหน้านี้วิกฤตพึ่งพาแหล่งน้ำมันจากตะวันออกกลางมากกว่า 1 ใน 2 ของปริมาณที่นำเข้าทั้งหมด ภาวะดังกล่าวมีผลต่อราคาน้ำมันดิบตลาดโลกตั้งแต่ช่วงต้นเดือนกรกฎาคมราคาลดลงมาโดยตลอดกลับมีราคาพุ่งสูงจนอาจก่อให้เกิดวิกฤตพลังงานอีกครั้ง กรณีศึกษาเปรียบเทียบราคาน้ำมันดิบตลาดโลกระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม กับวันที่ 17 กรกฎาคม ราคาน้ำมันดิบตลาดนิวยอร์ก (WTI) อยู่ที่ 79.66 USD ต่อบาร์เรลสูงขึ้น 11.85 USD คิดเป็นร้อยละ 17.5, ราคาน้ำมันดิบตลาด Brent ปรับตัวสูงขึ้น 13.76 USD คิดเป็นร้อยละ 19.5

สำหรับราคาน้ำมันดูไบซึ่งเป็นราคาอ้างอิงของไทยในช่วงเวลาเดียวกันซึ่งอยู่ระหว่างอิงจรวดถล่มกัน ราคาน้ำมันดิบจากราคา 79.45 USD ต่อบาร์เรล กลับปรับราคาลดลงเหลือ 74.45 USD หรือลดลงบาร์เรลละ 5 USD ลดลงคิดเป็นร้อยละ 6.3 ราคาน้ำมันภูมิภาค “Middle East” ซึ่งเป็นราคา ณ ปากบ่อนอกจากราคาไม่ปรับขึ้นยังลดลง เหตุผลอาจมาจาก **ประการแรก** สงครามรอบใหม่ระหว่างสหรัฐฯ กับอิหร่านตลาดคาดว่าอาจชั่วคราวเพราะทั้งสองฝ่ายมีบทเรียนจากสงครามครั้งที่แล้วทำให้ไม่เกิดความตระหนกในการกักตุนน้ำมัน (Panic Buying) **ประการที่สอง** น้ำมันสำรอง (Bunker Reserve) ของประเทศต่างๆ รวมทั้งไทยอยู่ในปริมาณสูงกดดันราคาน้ำมัน **ประการที่สาม** ซาอุดีอาระเบียมีเส้นทางขนส่งผ่านท่อทางบก “East-West Pipe Line” ระยะทาง 1,200 กิโลเมตร ไปออกทะเลแดง ณ ท่าเรือ Yanbu Port และประเทศ UAE มีท่อน้ำมันระยะทาง 400 กิโลเมตรไปออกเมือง “อาบูดาบี” ไม่ต้องผ่านช่องแคบฮอร์มุซ

ประเทศไทยมีบทเรียนการรับมือวิกฤตพลังงาน ช่วงแรกเกิดวิกฤตขาดแคลนน้ำมันทั่วประเทศจนรอรคิวเติมน้ำมันยาวเหยียดสาเหตุสำคัญคือการกักตุนและการเก็งกำไรโดยเฉพาะจากรายใหญ่ ราคาน้ำมันดีเซล B7 ก่อนสงครามตะวันออกกลางรอบแรกราคาดลิตรละ 29.94 บาท ช่วงต้นเดือนเมษายนเคยพุ่งขึ้นสูงถึง 50.54 บาทต่อดลิตร ราคาสูงขึ้นถึงลิตร 20.6 บาทคิดเป็นร้อยละ 67 รัฐบาลเคยใช้เงินกองทุนเข้ามาอ่วมเคยสูงสุดลิตรละ 24.09 บาท ขณะที่น้ำมันแก๊สโซฮอล์ E20 ในช่วงเวลาเดียวกันจากลิตรละ 28.34 บาทพุ่งไปสู่ลิตรละ 38.95 ในช่วงต้นของวิกฤตพลังงานอาจมีการขาดแคลนน้ำมันอยู่ในระยะสั้นๆ หลังจากนั้นรัฐบาลบริหารจัดการได้มีการนำเข้าน้ำมันดิบจากแหล่งอื่นรวมถึงเพิ่มเติมน้ำมันสำรอง ถึงแม้ราคาน้ำมันจะสูงแต่ไทยไม่มีการขาดแคลนน้ำมันเหมือนกับหลายประเทศในภูมิภาค

ผลกระทบด้านขนส่งโดยทั่วไปราคาน้ำมันดีเซลที่ใช้ในรถบรรทุกมีต้นทุนเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 34 – 35 ส่วนที่จะผลักดันราคาไปสู่ภาคอุตสาหกรรมได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอำนาจการต่อรอง ด้านราคาสินค้าอุปโภค-บริโภคมีการปรับตัวสูงขึ้นร้อยละ 10 – 15 ขึ้นอยู่กับสัดส่วนน้ำมันที่มีผลต่อราคาสินค้าและที่สำคัญคือความสามารถในการดันราคาภายใต้การแข่งขันและการบริโภคที่หดตัว ราคาสินค้าที่สูงขึ้นนอกเหนือจากต้นทุนน้ำมันเชื้อเพลิงยังเกี่ยวข้องกับวัตถุดิบหรือสินค้าสำเร็จรูปที่องค์ประกอบเกี่ยวข้องกับปิโตรเคมีคอล เช่น เม็ดพลาสติก ปูย เคมีภัณฑ์ต่างๆ บางช่วงนอกจากแพงแล้วยังหาซื้อไม่ได้ นอกจากนี้ค่าระวางเรือหรือ “Freight Charge” ซึ่งเป็นต้นทุนแฝงอยู่ในราคาวัตถุดิบไปจนถึงสินค้าสำเร็จรูปราคามีการปรับขึ้นมาโดยตลอด กรณีเส้นทางจากสหรัฐฯ (West Coast) ราคาปรับขึ้นก่อนวิกฤตสงครามสหรัฐฯ-อิหร่านอยู่ที่ตู้ละ 2,850 USD/TEU ราคา ณ เดือนกรกฎาคมราคา 5,550 USD/TEU หรือเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวด้านสินค้าที่มาจากยุโรปในช่วงเดียวกันราคาค่าระวางเรือ 2,250 USD/TEU เทียบกับราคาปัจจุบัน 4,300 USD/TEU เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 91 ทำให้ต้นทุนสินค้าอุตสาหกรรมสูงขึ้นแต่โดยทั่วไปสินค้าไม่ขาดแคลน

สำหรับผู้บริโภคที่รับไปเต็มๆ คือต้นทุนการเดินทางทั้งน้ำมันที่ใช้ในรถยนต์-มอเตอร์ไซค์-แท็กซี่หรือรถสาธารณะ ขณะที่สินค้าต่างๆ ราคาสูงขึ้นโดยเฉพาะของกิน-ของใช้ในชีวิตประจำวัน ขณะที่ด้านรายได้กลับคงที่หรือบางรายลดลง ผลคือรายได้สุทธิหรือเงินในกระเป๋าน้อยลง (Net Income) กระทบไปถึงสภาพคล่องซึ่งเกิดขึ้นทั้งในระดับครัวเรือนและในภาพธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจรายย่อยและ SME ผลกระทบที่ชัดเจนจากวิกฤตสงครามความขัดแย้งในภูมิภาคตะวันออกกลางคือกระทบต่อเงินเพื่อเดือนมิถุนายนอัตราเงินเฟ้อจากไม่ถึงร้อยละ 0.5 พุ่งไปร้อยละ 7.9 เดือนมิถุนายนราคาน้ำมันโลกเริ่มลดลง เงินเพื่อขยับลงมาอยู่ที่ร้อยละ 2.42 และเดือนกรกฎาคม ราคาน้ำมันหน้าปั๊มลดลงมากอาจทำให้เงินเฟ้อลดลงส่วนหนึ่งเป็นผลจากรัฐบาลใช้เงินกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงเข้าไปอุ้ม เช่น ราคาน้ำมันดีเซล B7 (ณ 17 ก.ค.) ลิตรละ 6.950 บาท และแก๊สโซฮอล์ E20 ลิตรละ 5.750 บาท การอุดหนุนราคาน้ำมันเชื้อเพลิงคงทำได้ไม่นานเพราะไม่มั่งบประมาณ คาดว่าเงินเฟ้อทั้งปีพ.ศ. 2569 อาจอยู่ที่ร้อยละ 2.0 (ก.พาณิชย์) แต่ตัวเลขนี้ประเมินก่อนวิกฤตตะวันออกกลางรอบใหม่

อย่างไรก็ตามถึงแม้สงครามตะวันออกกลางรอบใหม่ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงกลางเดือนกรกฎาคมจนถึงวันที่เขียนรายงานฉบับนี้ เศรษฐกิจโดยรวมทั้งของไทยได้ผ่านจุดสูงสุดของความเสียหายจากวิกฤตพลังงานมาแล้วเห็นได้จากราคาน้ำมันตลาดโลกดูไบซึ่งอยู่ในภูมิภาคตะวันออกกลางราคาไม่ขยับและกลับราคาลดลง เศรษฐกิจครึ่งปีหลังคงไม่มีอะไรเลวร้ายกว่าไตรมาส 2 ประเด็นที่นักวิชาการหรือบางภาคส่วนมีความกังวลคือการปิดกิจการตามด้วยการว่างและการเลิกจ้างที่ผ่านมตลาดแรงงานของไทยยังสามารถรับมือกับวิกฤตได้ดี ข้อมูลล่าสุด (พ.ค.69) เทียบกับต้นปี (ม.ค.69) ผู้มีงานทำเพิ่มขึ้น 1.468 ล้านคน อัตราการว่างงานร้อยละ 0.9 – 1.0 เป็นอัตราที่ต่ำมาก จำนวนคนว่างงานแฝงลดลงครึ่งหนึ่งจาก 6.563 แสนคน เหลือ 3.123 แสนคนการจ้างงานแรงงานต่างด้าว ช่วง 5 เดือนเพิ่มเท่าตัวจาก 2.380 ล้านคนเป็น 4.374 ล้านคน ขณะที่แรงงานในระบบประกันสังคมมาตรา 33 เดือนพฤษภาคม จำนวน 12.189 ล้านคนสูงสุดเป็นประวัติการณ์ อัตราการว่างงาน (ม.33) ร้อยละ 2.26 สูงกว่าค่าเฉลี่ยปีพ.ศ. 2568 อยู่ที่ร้อยละ 2.0

เหตุผลสำคัญที่ทำให้ตลาดแรงงานไทยไม่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตพลังงานคือภาคส่งออกซึ่งอัมแรงงานเกินครึ่งของผู้มีงานทำสามารถขยายตัวได้ดีช่วง 5 เดือนแรกขยายตัวร้อยละ 17.04 ทำให้กำลังการผลิตหรือ Capacity Utilization จากระดับร้อยละ 60 เพิ่มขึ้นร้อยละ 64 โรงงานหลายแห่งทำล่วงเวลาส่งผลต่อการจ้างงานในอุตสาหกรรมและบริการในโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้องมีการประเมินส่งออกทั้งปีอาจขยายตัวได้ร้อยละ 14 สำหรับภาคนำเข้าในช่วงเดียวกันมีการขยายตัวในระดับสูงโดยการขยายตัวอยู่ที่การนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูปเพื่อเข้ามาตุนสต็อกป้องกันความเสี่ยงสินค้าขาดแคลนมีการขยายตัวถึงร้อยละ 47.5 เทียบกับปี 2568 ทั้งปีขยายตัวเพียงร้อยละ 17.3 และการนำเข้าสินค้าประเภททุน-เครื่องจักรขยายตัวร้อยละ 31.85 สูงกว่าปีที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าการลงทุนของประเทศยังมีการขยายตัวซึ่งจะเป็นปัจจัยทางบวกต่อตลาดแรงงาน

ภาวะที่ตามมากับสถานการณ์ความขัดแย้งในภูมิภาคตะวันออกกลางคือบาทแผลของเงินเฟ้อ (Inflation Pain Point) คือการบริโภคในประเทศยังคงเข้มต่อนื่องเป็นผลมาจากสภาพคล่องและหนี้ครัวเรือนรวมถึงหนี้เสียของสถาบันการเงินที่อาจขยายตัวจากร้อยละ 29 เป็นร้อยละ 4.0 ปราบฏการณ์เหล่านี้เป็นปัจจัยบั่นทอนเสถียรของเศรษฐกิจให้มีความเปราะบางเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงของการฟื้นตัวของภาคเศรษฐกิจที่เรียกว่า “K Shape Economy” คือบางคนหรือบางภาคส่วนธุรกิจอาจไปได้ดีหรืออาจประกอบตัวอยู่รอดได้แต่บางรายอาจต้องอยู่กับสถานะฝืดเคืองและความไม่แน่นอนไม่สามารถคาดการณ์อนาคต (Uncertainty Economy)

ประเด็นนี้อ่าไปดั่งว่าเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงที่เกี่ยวเนื่องโดยตรงกับขีดความสามารถในการแข่งขันรวมถึงแรงงานหรือธุรกิจเหล่านี้อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมตก-ยุคหมดสมัย (Sunset Industry) ภายใต้เศรษฐกิจปีพ.ศ. 2569 ซึ่งอาจขยายตัวได้ในระดับต่ำปัญหาสำคัญคือสภาพคล่องตั้งแต่ระดับครัวเรือน-ภาคธุรกิจไปจนถึงรัฐบาลอาจมีเงินไม่เพียงพอในการกระตุ้นเศรษฐกิจผลกระทบจะส่งไปถึงกลุ่มเปราะบางสืบกว่าล้านคนซึ่งหวังเงินกระตุ้นเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ จากรัฐขณะที่เงินในกระเป๋าของรัฐบาลในรูปของงบประมาณหลังจากหักรายจ่ายประจำแทบไม่เหลือเป็นกับดักทางเศรษฐกิจของไทย ... แก่ยากครับ

สามารถสแกนและดาวน์โหลดบทความนี้ได้ที่นี่ QR CODE
รวมถึงค้นหาค้นหาบทความทางวิชาการของดร.ธนิต โสรัตน์ ได้ที่
เว็บไซต์ www.tanitsorat.com tanit.sorat
 ดร.ธนิต โสรัตน์

